



**Fundusze  
Europejskie**  
Wiedza Edukacja Rozwój



**Rzeczpospolita  
Polska**

**Unia Europejska**  
Europejski Fundusz Społeczny



## **PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH**

### **ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni**

w zakresie kwalifikacji

### **ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni**

wyodrębnionej w zawodzie

**technik hodowca koni 314203**

Branża: rolno - hodowlana (ROL)

Warszawa 2021

**Autor:**

mgr inż. Anna Łukaszek

**Recenzent:**

dr hab. inż. Ewa Jastrzębska, prof. UWM (recenzja merytoryczna)

mgr inż. Agata Bączkowska (recenzja dydaktyczna)

**Ekspert:**

mgr inż. Marek Słowik

Program opracowany we współpracy podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego wskazanego we wniosku o powierzenie grantu na opracowanie modelowego kwalifikacyjnego kursu zawodowego (KKZ): Stajnia Profit w Orzeszu, Przychodnia Weterynaryjna Omniwet w Orzeszu, Fundacja Sonaba w Katowicach.



**Fundusze  
Europejskie**  
Wiedza Edukacja Rozwój



**Rzeczpospolita  
Polska**

**Unia Europejska**  
Europejski Fundusz Społeczny



Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój  
Oś priorytetowa II  
Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji  
Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie  
Konkurs nr POWR.02.14.00-IP.02-00-003/19  
Opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych (kkz)

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych

ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni

Strona 3 z 70

## Spis treści

1.	Wprowadzenie .....	7
1.1.	Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych .....	7
1.2.	Struktura programu .....	7
1.3.	Charakterystyka programu .....	7
1.4.	Założenia programowe .....	8
1.5.	Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych .....	9
1.6.	Charakterystyka kwalifikacji: .....	9
2.	Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych .....	10
2.1.	Pogrupowanie efektów kształcenia - tabela 1, 2 .....	10
2.2.	Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe .....	25
2.3.	Plan kursu umiejętności zawodowych .....	35
3.	Cele kształcenia KUZ .....	36
4.	Programy poszczególnych zajęć .....	37
4.1.	Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy chowu i hodowli koni (T) 15 godz. ....	37
4.1.1.	Cele ogólne przedmiotu .....	37
4.1.2.	Cele szczegółowe przedmiotu .....	37
4.1.3.	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia .....	39
4.1.4.	Procedury osiągania celów kształcenia .....	41
4.1.5.	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika .....	43
4.2.	Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne (P) 15 godz. ....	45

4.2.1.	Cele ogólne przedmiotu .....	45
4.2.2.	Cele szczegółowe przedmiotu .....	46
4.2.3.	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia .....	47
4.2.4.	Procedury osiągania celów kształcenia .....	49
4.2.5.	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika .....	51
4.3.	Program nauczania dla przedmiotu: Przepisy ruchu drogowego kat. T (T) 30 godz. ....	53
4.3.1.	Cele ogólne przedmiotu .....	53
4.3.2.	Cele szczegółowe przedmiotu .....	53
4.3.3.	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia .....	54
4.3.4.	Procedury osiągania celów kształcenia .....	55
4.3.5.	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika .....	57
4.4.	Program nauczania dla przedmiotu: Nauka jazdy w zakresie kat. T – zajęcia indywidualne (P) 20 godz. ....	58
4.4.1.	Cele ogólne przedmiotu .....	58
4.4.2.	Cele szczegółowe przedmiotu .....	58
4.4.3.	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia .....	59
4.4.4.	Procedury osiągania celów kształcenia .....	60
4.4.5.	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika .....	61
5.	Ewaluacja programu KUZ .....	61
6.	Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych .....	63
6.1.	Wykaz literatury .....	63
6.2.	Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych .....	64
7.	Sposób i forma zaliczenia kursu .....	65

8.	Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć .....	65
----	--	----

## 1. Wprowadzenie

### 1.1. Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych

Kurs umiejętności zawodowych może być prowadzony przez:

- publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkół artystycznych – w zakresie zawodów, w których kształcą, oraz w zakresie innych zawodów przypisanych do branż, do których należą zawody, w których kształci szkoła,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową, o której mowa w art. 170 ust. 2, posiadające akredytację, o której mowa w art. 118. ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.).

Kurs umiejętności zawodowych w zakresie jednostki efektów kształcenia ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni może być realizowany w formie:

- stacjonarnej – 2 miesiące (60 godzin + 20 godzin indywidualnych zajęć z uczestnikiem – zajęcia odbywają się 3 lub 4 dni w tygodniu po min. 3 godziny dziennie,
- zaocznej – 2 miesiące (39 godzin + 20 godzin indywidualnych zajęć z uczestnikiem) – zajęcia odbywają się co 2 tygodnie przez 2 dni po 4 godziny dziennie, a w uzasadnionych przypadkach – co tydzień przez 2 dni po 4 godziny dziennie.

Efekty kształcenia wskazane do realizacji w kształceniu teoretycznym mogą być realizowane po spełnieniu określonych wymagań w formie kształcenia na odległość, przy czym zaliczenie tych zajęć nie może być w formie zdalnej. Zajęcia praktyczne nie mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Kurs umiejętności zawodowych w zakresie kwalifikacji ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni to pozaszkolna forma kształcenia umożliwiająca uczenie się przez całe życie. Taka forma kształcenia ułatwia uzupełnienie wiedzy i umiejętności, a co za tym idzie podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

### 1.2. Struktura programu

- przedmiotowy,
- spiralny.

### 1.3. Charakterystyka programu

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni dla zawodu technik hodowca koni 314203 realizowanego w trybie dziennym stacjonarnym, wspólnie z kursami umiejętności zawodowych:

- ROL.07.1. Bezpieczeństwo i higiena pracy,
- ROL.07.3. Szkolenie oraz przygotowanie koni do zawodów, pokazów i sprzedaży,
- ROL.07.4. Użytkowanie i transport koni,

- ROL.07.5. Prowadzenie rekreacji i turystyki konnej w gospodarstwie rolnym,
- ROL.07.6. Język obcy zawodowy

oraz odbycie praktyk zawodowych w wymiarze 140 godzin, umożliwia uzyskanie zaświadczenia o ukończeniu kursu, a po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikację-certyfikatu potwierdzającego zdobycie kwalifikacji ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni. Po zdaniu egzaminów zawodowych w kwalifikacjach wchodzących w skład zawodu (ROL.06. Organizacja chowu i hodowli koni oraz ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni) uczestnik otrzyma dyplom zawodowy w zawodzie technik hodowca koni.

Udział w Kursie Umiejętności Zawodowych stwarza uczestnikom możliwość nabycia umiejętności oczekiwanych na rynku pracy.

Zawód technik hodowca koni wchodzi w skład branży rolno - hodowlanej (ROL). Pozostałe zawody wyodrębnione w tej branży to: jeździec 516408, mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych 834103, pszczelarz 612302, rolnik 613003, technik agrobiznesu 331402, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki 311515, technik pszczelarz 314206, technik rolnik 314207 oraz technik weterynarii 324002.

Kwalifikacja ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni została przypisana na poziomie IV Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK).

Program nauczania jest o strukturze przedmiotowej i spiralnej w układzie treści, z układem materiału nauczania zaczynającym się od zagadnień najprostszych po trudniejsze. Taki układ umożliwia powrót do treści zrealizowanych na początku edukacji, aby je powtórzyć i poszerzyć w kolejnych etapach/latach nauki. Utrwala to zarówno wiedzę jak i nabywane umiejętności celem przygotowania do realizacji zadań zawodowych. Dodatkowo taki układ i cykl nauczania w znaczącym stopniu niweluje braki edukacyjne, oraz pozwala na analizę materiału nauczania przez uczestników na różnych poziomach umiejętności.

Liczba godzin przewidziana na realizację programu wynosi 60 godzin i jest zgodna z minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla tej jednostki efektów kształcenia wynikającej z podstawy programowej dla zawodu technik hodowca koni.

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni dla zawodu technik hodowca koni 314203 uwzględnia aktualny stan wiedzy o zawodzie z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy i pracodawców. Program nauczania został opracowany we współpracy z Fundacją Sonaba, Przychodnią Weterynaryjną Omniwet w Orzeszu oraz Stajnią Profit w Orzeszu. Branża rolno-hodowlana to dynamicznie rozwijający się sektor gospodarki, w związku z tym w kształceniu praktycznym zaleca się współpracę z firmami oraz instytucjami działającymi w obrębie zawodu. Praktyczna nauka zawodu powinna odbywać się u pracodawców, w placówkach kształcenia ustawicznego, placówkach kształcenia praktycznego, warsztatach szkolnych, pracowniach szkolnych, w stadninach koni, stadach ogierów, zakładach treningowych, ośrodkach treningu koni sportowych i rekreacyjnych, ośrodkach jazdy konnej, torach wyścigowych. Szkoła organizuje praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach zatrudniających pracowników z obszaru zawodowego właściwego dla nauczanego zawodu, w rzeczywistych warunkach pracy w kontakcie z nowoczesnymi technikami i technologiami. Program praktyk zawodowych powinien być opracowywany przez zespół nauczycieli kształcenia zawodowego w konsultacji z pracodawcami lub organizacjami pracodawców współpracującymi ze szkołą. Zakres treści zawartych w programie praktyk zawodowych powinien odpowiadać potrzebom lokalnego rynku pracy.

## 1.4. Założenia programowe

Głównym celem kształcenia w zawodzie technik hodowca koni jest przygotowanie szeroko wykwalifikowanej kadry specjalistów przysposobionych do:

- profesjonalnego i rzetelnego wykonywania czynności zawodowych,
- aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy,
- samodzielnego podnoszenia swoich kwalifikacji,
- podejmowania własnej działalności gospodarczej zgodnej z zawodem,

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych

ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni



- pracy w zespole.

### **1.5. Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych**

Absolwent kursu umiejętności zawodowych realizujący kształcenie w zawodzie technik hodowca koni powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych w zakresie jednostki efektów kształcenia ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni:

- korzystania z usług instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa,
- korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich,
- sporządzania biznesplanu dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie,
- wykonywania czynności związanych z prowadzeniem i obsługą ciągnika rolniczego,
- stosowania programów komputerowych wspomagających wykonywanie zadań zawodowych,
- charakteryzowania cech osobniczych różnych ras i typów użytkowych koni.

### **1.6. Charakterystyka kwalifikacji:**

Program kursu umiejętności zawodowych ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni oparty jest o podstawę programową kształcenia branżowego w zawodzie technik hodowca koni, w której to wyodrębniono dla kwalifikacji ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni następujące jednostki efektów kształcenia:

- ROL.07.1. Bezpieczeństwo i higiena pracy,
- ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni,
- ROL.07.3. Szkolenie oraz przygotowanie koni do zawodów, pokazów i sprzedaży,
- ROL.07.4. Użytkowanie i transport koni,
- ROL.07.5. Prowadzenie rekreacji i turystyki w gospodarstwie rolnym,
- ROL.07.6. Język obcy zawodowy

oraz efekty kształcenia realizowane na wszystkich obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego związane z nabywaniem kompetencji personalnych i społecznych i organizacji pracy małych zespołów, zgrupowane w jednostkach efektów kształcenia:

- ROL.07.7. Kompetencje personalne i społeczne,
- ROL.07.8. Organizacja pracy małych zespołów.

Efekty kształcenia wskazane do realizacji w kształceniu teoretycznym mogą być (po spełnieniu wymagań określonych w aktualnych przepisach oświatowych) realizowane w formie kształcenia na odległość, przy czym zaliczenie tych zajęć nie może odbywać się w formie zdalnej.

Kwalifikacje zawodowe realizowane w ramach kursów umiejętności zawodowych (KUZ) w obrębie kwalifikacji ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni, mogą być osiągnięte kolejno z następujących jednostek efektów kształcenia:

- ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni,
- ROL.07.3. Szkolenie oraz przygotowanie koni do zawodów, pokazów i sprzedaży,
- ROL.07.4. Użytkowanie i transport koni,
- ROL.07.5. Prowadzenie rekreacji i turystyki w gospodarstwie rolnym.

Kurs umiejętności zawodowych przygotowuje do wykonywania zadań zawodowych połączonych z chowem i hodowlą koni, prowadzeniem gospodarstwa rolnego specjalizującego się w utrzymaniu koni. Absolwenci kursu umiejętności zawodowych są przygotowani do prowadzenia i obsługi ciągnika rolniczego z przyczepą (przyczepami), do kierowania pojazdem silnikowym oraz do egzaminu państwowego na prawo jazdy odpowiedniej kategorii zgodnie z przepisami dotyczącymi kierujących pojazdami. Udział w kursie umiejętności zawodowych stwarza uczestnikom możliwość nabycia umiejętności oczekiwanych na rynku pracy.

Osoba posiadająca zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych podejmująca kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym jest zwalniana, na swój wniosek złożony podmiotowi prowadzącemu kwalifikacyjny kurs zawodowy, z zajęć dotyczących odpowiednio treści kształcenia lub efektów kształcenia zrealizowanych w dotychczasowym procesie kształcenia, o ile sposób organizacji kształcenia na kwalifikacyjnym kursie zawodowym umożliwia takie zwolnienie.

Kwalifikacyjny kurs zawodowy ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni dedykowany jest dla osób:

- pełnoletnich,
- posiadających wykształcenie średnie,
- posiadających aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do kształcenia w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację.

W klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego nie określono szczególnych uwarunkowań lub ograniczeń określonych związanych z kształceniem w kwalifikacji ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni wyodrębnionej w zawodzie technik hodowca koni.

## **2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych**

### **2.1. Pogrupowanie efektów kształcenia - tabela 1, 2**

Tabela 1. Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów



<b>Efekty kształcenia</b>  Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	<b>Liczba godzin na efekt kształcenia</b>	<b>Kryteria weryfikacji</b>	<b>Przedmiot 1</b> Podstawy chowu i hodowli koni	<b>Przedmiot 2</b> Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne	<b>Przedmiot 3</b> Przepisy ruchu drogowego kat. T	<b>Zajęcia indywidualne</b> Nauka jazdy w zakresie kat. T
A	B	C	D	E	F	G
<b>ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni</b>						
korzysta z usług instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa  (ew)	4	wymienia instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa	X	X		
		wyszukuje informacje udostępniane przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa	X	X		
		opisuje zakres usług oferowanych przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa w kontekście możliwości ich wykorzystania	X	X		
		dobiera usługi odpowiednich instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa do wykonywanych zadań	X	X		
objaśnia zasady korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich  (ew)	4	opisuje możliwości korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	X	X		
		przygotowuje wnioski w ramach ubiegania się o środki finansowe na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	X	X		
		wymienia instytucje wspierające rolnictwo Ośrodek Doradztwa Rolniczego (ODR), Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW)	X	X		



<b>Efekty kształcenia</b>  Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	<b>Liczba godzin na efekt kształcenia</b>	<b>Kryteria weryfikacji</b>	<b>Przedmiot 1</b> Podstawy chowu i hodowli koni	<b>Przedmiot 2</b> Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne	<b>Przedmiot 3</b> Przepisy ruchu drogowego kat. T	<b>Zajęcia indywidualne</b> Nauka jazdy w zakresie kat. T
posługuje się wiedzą z zakresu anatomii i biomechaniki koni  (ek)	5	wymienia elementy budowy topograficznej konia	X	X		
		wskazuje poszczególne elementy budowy konia	X	X		
		opisuje budowę układu kostno-stawowego i mięśniowego konia	X	X		
		opisuje zależność między budową konia a jego możliwościami użytkowymi	X	X		
charakteryzuje cechy osobnicze różnych ras  i typów użytkowych koni  (ek)	5	opisuje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej	X	X		
		rozpoznaje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej	X	X		
		opisuje rasy koni sportowych użytkowanych w Rzeczypospolitej Polskiej	X	X		
		rozpoznaje typy użytkowe koni	X	X		
		określa różnice między typami użytkowymi koni	X	X		
		przyporządkowuje rasy koni do poszczególnych typów użytkowych	X	X		
		wymienia organizacje odpowiedzialne za prowadzenie ksiąg stadnych dla poszczególnych ras koni w Rzeczypospolitej Polskiej	X	X		



<b>Efekty kształcenia</b>  Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	<b>Liczba godzin na efekt kształcenia</b>	<b>Kryteria weryfikacji</b>	<b>Przedmiot 1</b> Podstawy chowu i hodowli koni	<b>Przedmiot 2</b> Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne	<b>Przedmiot 3</b> Przepisy ruchu drogowego kat. T	<b>Zajęcia indywidualne</b> Nauka jazdy w zakresie kat. T
charakteryzuje systemy utrzymania koni  (ew)	4	wymienia cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni	X	X		
		wymienia optymalne parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych	X	X		
charakteryzuje sprawność psychofizyczną jeźdźcy  (ew)	3	opisuje cechy sprawności psychicznej jeźdźcy	X	X		
		wskazuje zależność między sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem	X	X		
sporządza biznesplan dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie  (ek)	5	opisuje strukturę biznesplanu	X			
		określa założenia niezbędne do opracowania biznesplanu	X			
		przygotowuje analizę finansową inwestycji	X			
		przygotowuje przykładowy biznesplan	X			
	4	posługuje się programami komputerowymi do ćwiczeń z przepisów ruchu drogowego			X	



<b>Efekty kształcenia</b>  Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	<b>Liczba godzin na efekt kształcenia</b>	<b>Kryteria weryfikacji</b>	<b>Przedmiot 1</b> Podstawy chowu i hodowli koni	<b>Przedmiot 2</b> Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne	<b>Przedmiot 3</b> Przepisy ruchu drogowego kat. T	<b>Zajęcia indywidualne</b> Nauka jazdy w zakresie kat. T
stosuje programy komputerowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych  (ew)		wykorzystuje komputerowe symulatory jazdy			X	
		sporządza niezbędną dokumentację z użyciem programów komputerowych	X	X		
rozpoznaje przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczące organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz  (ew)	4	wymienia przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich	X	X		
		wymienia przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz	X	X		
wykonuje czynności kontrolno-obługowe ciągników rolniczych i przyczep  (ep)	4	wykonuje obsługę codzienną ciągnika rolniczego i przyczepy			X	X
		kontroluje sprawność układów i instalacji ciągnika rolniczego i przyczepy			X	X
	13	wyjaśnia ogólne zasady dotyczące ruchu ciągników rolniczych po drogach			X	X



<b>Efekty kształcenia</b>  Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	<b>Liczba godzin na efekt kształcenia</b>	<b>Kryteria weryfikacji</b>	<b>Przedmiot 1</b> Podstawy chowu i hodowli koni	<b>Przedmiot 2</b> Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne	<b>Przedmiot 3</b> Przepisy ruchu drogowego kat. T	<b>Zajęcia indywidualne</b> Nauka jazdy w zakresie kat. T
stosuje przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii T  (ep)		stosuje zasady udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadku drogowym z udziałem ciągnika rolniczego			X	X
		stosuje zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą			X	X
		wykonuje manewry w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą			X	X
wykonuje czynności związane z prowadzeniem i obsługą ciągnika rolniczego  (ep)	13	przygotowuje ciągnik rolniczy i przyczepę do jazdy			X	X
		wykonuje manewry wymagane do uzyskania prawa jazdy kategorii T			X	X
		przestrzega zasad kierowania ciągnikiem rolniczym			X	X
rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności podczas realizacji zadań zawodowych  (ep)	2	wymienia cele normalizacji krajowej	X			
		wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy	X			
		rozdziela oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej	X			
		korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności	X			



<b>Efekty kształcenia</b>  Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	<b>Liczba godzin na efekt kształcenia</b>	<b>Kryteria weryfikacji</b>	<b>Przedmiot 1</b> Podstawy chowu i hodowli koni	<b>Przedmiot 2</b> Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne	<b>Przedmiot 3</b> Przepisy ruchu drogowego kat. T	<b>Zajęcia indywidualne</b> Nauka jazdy w zakresie kat. T
<b>ROL.07.7. Kompetencje personalne i społeczne</b>						
planuje wykonanie zadania		szacuje czas i budżet zadania	X			
wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakość pracy		wskazuje wpływ postępu technicznego na doskonalenie jakości produkcji	X	X		
		wyjaśnia znaczenie normalizacji w swojej branży zawodowej	X	X		
		dokonyuje prostych modernizacji stanowiska pracy			X	X



Tabela 2. Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia i nadawanie nazw tym zajęciom

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW  Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Kryteria weryfikacji	Okres realizacji w cyklu nauczania
A	B	C	D	E	F
ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni	korzysta z usług instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa (ew)	4	Podstawy chowu i hodowli koni  Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne	wymienia instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa	Cały okres trwania kursu
				wyszukuje informacje udostępniane przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa	
				opisuje zakres usług oferowanych przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa w kontekście możliwości ich wykorzystania	
				dobiera usługi odpowiednich instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa do wykonywanych zadań	
	objaśnia zasady korzystania ze środków finansowych	4		opisuje możliwości korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW  Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Kryteria weryfikacji	Okres realizacji w cyklu nauczania
	na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich (ew)			przygotowuje wnioski w ramach ubiegania się o środki finansowe na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	
				wymienia instytucje wspierające rolnictwo Ośrodek Doradztwa Rolniczego (ODR), Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW)	
	posługuje się wiedzą z zakresu anatomii i biomechaniki koni (ek)	5		wymienia elementy budowy topograficznej konia	
				wskazuje poszczególne elementy budowy konia	
				opisuje budowę układu kostno-stawowego i mięśniowego konia	
				opisuje zależność między budową konia a jego możliwościami użytkowymi	
	charakteryzuje cechy osobnicze różnych	5		opisuje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej	



Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW  Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Kryteria weryfikacji	Okres realizacji w cyklu nauczania
	ras i typów użytkowych koni (ek)			rozpoznaje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej	
				opisuje rasy koni sportowych użytkowanych w Rzeczypospolitej Polskiej	
				rozpoznaje typy użytkowe koni	
				określa różnice między typami użytkowymi koni	
				przyporządkowuje rasy koni do poszczególnych typów użytkowych	
				wymienia organizacje odpowiedzialne za prowadzenie ksiąg stadnych dla poszczególnych ras koni w Rzeczypospolitej Polskiej	
	charakteryzuje systemy utrzymania koni (ew)	4		wymienia cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni	
		3		wymienia optymalne parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych	
				opisuje cechy sprawności psychicznej jeźdźca	

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych

ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni



Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególnych efektach kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW  Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Kryteria weryfikacji	Okres realizacji w cyklu nauczania
	charakteryzuje sprawność psychofizyczną jeźdźcy (ew)			wskazuje zależność między sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem	
	sporządza biznesplan dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie (ek)	5		opisuje strukturę biznesplanu	
				określa założenia niezbędne do opracowania biznesplanu	
				przygotowuje analizę finansową inwestycji	
				przygotowuje przykładowy biznesplan	
	stosuje programy komputerowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych (ew)	4		posługuje się programami komputerowymi do ćwiczeń z przepisów ruchu drogowego	
				wykorzystuje komputerowe symulatory jazdy	
				sporządza niezbędną dokumentację z użyciem programów komputerowych	

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególnie efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW  Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Kryteria weryfikacji	Okres realizacji w cyklu nauczania
	rozpoznaje przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczące organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz  (ew)	4		wymienia przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich  wymienia przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz	



Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW  Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Kryteria weryfikacji	Okres realizacji w cyklu nauczania
			Przepisy ruchu drogowego kat. T  Podstawy chowu i hodowli koni		
	wykonuje czynności kontrolno-obslugowe ciągników rolniczych i przyczep (ep)	4	Przepisy ruchu drogowego kat. T	wykonuje obsługę codzienną ciągnika rolniczego i przyczepy	
				kontroluje sprawność układów i instalacji ciągnika rolniczego i przyczepy	
	stosuje przepisy prawa dotyczące	13		wyjaśnia ogólne zasady dotyczące ruchu ciągników rolniczych po drogach	

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określoną w podstawie programowej	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW  Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Kryteria weryfikacji	Okres realizacji w cyklu nauczania	
	ruchu drogowego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii T  (ep)			stosuje zasady udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadku drogowym z udziałem ciągnika rolniczego		
				stosuje zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą		
				wykonuje manewry w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą		
	wykonuje czynności związane z prowadzeniem i obsługą ciągnika rolniczego  (ep)	13		przygotowuje ciągnik rolniczy i przyczepę do jazdy		
				wykonuje manewry wymagane do uzyskania prawa jazdy kategorii T		
				przestrzega zasad kierowania ciągnikiem rolniczym		
	rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności	2	Podstawy chowu i hodowli koni	wymienia cele normalizacji krajowej		
				wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy		



Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin na poszczególnych efektach kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW  Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Kryteria weryfikacji	Okres realizacji w cyklu nauczania
	podczas realizacji zadań zawodowych (ep)			rozróżnia oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności	
<b>ROL.07.7. Kompetencje personalne i społeczne</b>	planuje wykonanie zadania		Podstawy chowu i hodowli koni	szacuje czas i budżet zadania	
	wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakość pracy		Podstawy chowu i hodowli koni  Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne  Przepisy ruchu drogowego kat. T  Nauka jazdy w zakresie kat. T	wskazuje wpływ postępu technicznego na doskonalenie jakości produkcji	
				wyjaśnia znaczenie normalizacji w swojej branży zawodowej	
				dokonyuje prostych modernizacji stanowiska pracy	



## 2.2. Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe

Tabela 3. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne lub bez podziału (np. w przypadku kształcenia modułowego)

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			<b>Efekty kształcenia</b>	<b>Kryteria weryfikacji</b>
Podstawy chowu i hodowli koni	15		korzysta z usług instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa  (ew)	wymienia instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa
				wyszukuje informacje udostępniane przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa
				opisuje zakres usług oferowanych przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa w kontekście możliwości ich wykorzystania
				dobiera usługi odpowiednich instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa do wykonywanych zadań
			objaśnia zasady korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich  (ew)	opisuje możliwości korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
				przygotowuje wnioski w ramach ubiegania się o środki finansowe na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
				wymienia instytucje wspierające rolnictwo Ośrodki Doradztwa Rolniczego (ODR), Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW)

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			posługuje się wiedzą z zakresu anatomii i biomechaniki koni (ek)	wymienia elementy budowy topograficznej konia
				wskazuje poszczególne elementy budowy konia
				opisuje budowę układu kostno-stawowego i mięśniowego konia
				opisuje zależność między budową konia a jego możliwościami użytkowymi
			charakteryzuje cechy osobnicze różnych ras i typów użytkowych koni (ek)	opisuje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej
				rozpoznaje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej
				opisuje rasy koni sportowych użytkowanych w Rzeczypospolitej Polskiej
				rozpoznaje typy użytkowe koni
				określa różnice między typami użytkowymi koni
				przyporządkowuje rasy koni do poszczególnych typów użytkowych
				wymienia organizacje odpowiedzialne za prowadzenie ksiąg stadnych dla poszczególnych ras koni w Rzeczypospolitej Polskiej



Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			charakteryzuje systemy utrzymania koni (ew)	wymienia cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni
				wymienia optymalne parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych
			charakteryzuje sprawność psychofizyczną jeźdźcy (ew)	opisuje cechy sprawności psychicznej jeźdźcy
				wskazuje zależność między sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem
			sporządza biznesplan dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie (ek)	opisuje strukturę biznesplanu
				określa założenia niezbędne do opracowania biznesplanu
				przygotowuje analizę finansową inwestycji
				przygotowuje przykładowy biznesplan
			stosuje programy komputerowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych (ew)	sporządza niezbędną dokumentację z użyciem programów komputerowych
			rozpoznaje przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczące organizacji hodowli i rozrodu zwierząt	wymienia przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich



Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz  (ew)	wymienia przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz
			rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności podczas realizacji zadań zawodowych  (ep)	wymienia cele normalizacji krajowej
				wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy
				rozdziela oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej
				korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności
			planuje wykonanie zadania	szacuje czas i budżet zadania
			wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakość pracy	wskazuje wpływ postępu technicznego na doskonalenie jakości produkcji
				wyjaśnia znaczenie normalizacji w swojej branży zawodowej
Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne		15	korzysta z usług instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa  (ew)	wymienia instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa
				wyszukuje informacje udostępniane przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
				opisuje zakres usług oferowanych przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa w kontekście możliwości ich wykorzystania
				dobiera usługi odpowiednich instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa do wykonywanych zadań
			objaśnia zasady korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich (ew)	opisuje możliwości korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
				przygotowuje wnioski w ramach ubiegania się o środki finansowe na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
				wymienia instytucje wspierające rolnictwo Ośrodki Doradztwa Rolniczego (ODR), Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW)
			posługuje się wiedzą z zakresu anatomii i biomechaniki koni (ek)	wymienia elementy budowy topograficznej konia
				wskazuje poszczególne elementy budowy konia
				opisuje budowę układu kostno-stawowego i mięśniowego konia
				opisuje zależność między budową konia a jego możliwościami użytkowymi

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			charakteryzuje cechy osobnicze różnych ras i typów użytkowych koni  (ek)	opisuje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej
				rozpoznaje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej
				opisuje rasy koni sportowych użytkowanych w Rzeczypospolitej Polskiej
				rozpoznaje typy użytkowe koni
				określa różnice między typami użytkowymi koni
				przyporządkowuje rasy koni do poszczególnych typów użytkowych
				wymienia organizacje odpowiedzialne za prowadzenie ksiąg stadnych dla poszczególnych ras koni w Rzeczypospolitej Polskiej
			charakteryzuje systemy utrzymania koni  (ew)	wymienia cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni
				wymienia optymalne parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych
				opisuje cechy sprawności psychicznej jeźdźca

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			charakteryzuje sprawność psychofizyczną jeźdźca (ew)	wskazuje zależność między sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem
			rozpoznaje przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczące organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz (ew)	wymienia przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich
				wymienia przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz
			wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakość pracy	wskazuje wpływ postępu technicznego na doskonalenie jakości produkcji
				wyjaśnia znaczenie normalizacji w swojej branży zawodowej
Nauka jazdy w zakresie kat. T  (zajęcia indywidualne)		20	wykonuje czynności kontrolno-obslugowe ciągników rolniczych i przyczep (ep)	wykonuje obsługę codzienną ciągnika rolniczego i przyczepy
				kontroluje sprawność układów i instalacji ciągnika rolniczego i przyczepy
				wyjaśnia ogólne zasady dotyczące ruchu ciągników rolniczych po drogach



Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			stosuje przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii T  (ep)	stosuje zasady udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadku drogowym z udziałem ciągnika rolniczego
				stosuje zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą
				wykonuje manewry w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą
			wykonuje czynności związane z prowadzeniem i obsługą ciągnika rolniczego (ep)	przygotowuje ciągnik rolniczy i przyczepę do jazdy
				wykonuje manewry wymagane do uzyskania prawa jazdy kategorii T
				przestrzega zasad kierowania ciągnikiem rolniczym
			wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakość pracy	dokonyuje prostych modernizacji stanowiska pracy
Przepisy ruchu drogowego kat. T	30		stosuje programy komputerowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych  (ew)	posługuje się programami komputerowymi do ćwiczeń z przepisów ruchu drogowego
				wykorzystuje komputerowe symulatory jazdy





Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			wykonuje czynności kontrolno-obługowe ciągników rolniczych i przyczep (ep)	wykonuje obsługę codzienną ciągnika rolniczego i przyczepy
				kontroluje sprawność układów i instalacji ciągnika rolniczego i przyczepy
			stosuje przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii T (ep)	wyjaśnia ogólne zasady dotyczące ruchu ciągników rolniczych po drogach
				stosuje zasady udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadku drogowym z udziałem ciągnika rolniczego
				stosuje zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą
				wykonuje manewry w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą
			wykonuje czynności związane z prowadzeniem i obsługą ciągnika rolniczego (ep)	przygotowuje ciągnik rolniczy i przyczepę do jazdy
				wykonuje manewry wymagane do uzyskania prawa jazdy kategorii T
				przestrzega zasad kierowania ciągnikiem rolniczym



Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakość pracy	dokonyuje prostych modernizacji stanowiska pracy

### 2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych

Tabela 4. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

Przedmioty	Liczba godzin	Uwagi o realizacji
Podstawy chowu i hodowli koni	15	Efekty kształcenia wskazane do realizacji w kształceniu teoretycznym mogą być realizowane po spełnieniu określonych wymagań w formie kształcenia na odległość, przy czym zaliczenie tych zajęć nie może być w formie zdalnej.
Przepisy ruchu drogowego kat. T	30	
Nauka jazdy w zakresie kat. T ( <i>zajęcia indywidualne</i> )	20	Zajęcia praktyczne nie mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.
Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne	15	
Łączna liczba godzin	<b>60 (+20)</b>	

Planowany termin egzaminu: po zakończeniu kursu.

Zajęcia indywidualne z uczestnikiem – nauka jazdy w zakresie kategorii T zgodnie z przepisami dotyczącymi kierujących pojazdami.

Uczestnik jest przygotowywany do kierowania pojazdem silnikowym oraz do egzaminu państwowego na prawo jazdy odpowiedniej kategorii zgodnie z przepisami dotyczącymi kierujących pojazdami.

Osoba posiadająca prawo jazdy kat. T może być zwolniona z nauki jazdy w ramach tej kategorii.

Zajęcia terenowe organizowane przez szkołę powinny być realizowane we współpracy z firmami oraz instytucjami działającymi w obrębie zawodu, m. in. stadninami koni, stadnami ogierów, zakładami treningowymi, ośrodkami treningu koni sportowych i rekreacyjnych, ośrodkami jazdy konnej, torami wyścigowymi, instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa. Szkoła powinna umożliwić uczestnikom zapoznanie się z treściami poruszonymi w teorii podczas zajęć terenowych. Tematyka poszczególnych zajęć terenowych powinna zależeć od specyfiki i możliwości ośrodków i instytucji znajdujących się w okolicy szkoły. Zajęcia terenowe powinny być realizowane w ilości min. 40 godzin.

### **3. Cele kształcenia KUZ**

Absolwent kursu umiejętności zawodowych ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- korzystania z usług instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa,
- korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich,
- sporządzania biznesplanu dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie,
- wykonywania czynności związanych z prowadzeniem i obsługą ciągnika rolniczego,
- stosowania programów komputerowych wspomagających wykonywanie zadań zawodowych,
- charakteryzowania cech osobniczych różnych ras i typów użytkowych koni.

## **4. Programy poszczególnych zajęć**

### **4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy chowu i hodowli koni (T) 15 godz.**

#### **4.1.1. Cele ogólne przedmiotu**

Cele ogólne przedmiotu to:

- poznanie instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa,
- poznanie zasad korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich,
- nabycie wiedzy z zakresu anatomii i biomechaniki koni,
- poznanie cech osobniczych różnych ras i typów użytkowych koni,
- poznanie systemów utrzymania koni,
- nabycie umiejętności sporządzania biznesplanu dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie,
- ukształtowanie umiejętności stosowania programów komputerowych wspomagających wykonywanie zadań zawodowych,
- poznanie przepisów prawa Unii Europejskiej i przepisów krajowych dotyczących organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz,
- poznanie norm i procedur oceny zgodności podczas realizacji zadań zawodowych.

#### **4.1.2. Cele szczegółowe przedmiotu**

Cele szczegółowe przedmiotu to: (uczestnik potrafi)

- wymienić instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa,
- wyszukać informacje udostępniane przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa,
- opisać zakres usług oferowanych przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa w kontekście możliwości ich wykorzystania,
- dobrać usługi odpowiednich instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa do wykonywanych zadań,

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych

ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni

- opisać możliwości korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
- przygotować wnioski w ramach ubiegania się o środki finansowe na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich,
- opisać budowę konia i wskazać zależność między budową a jego możliwościami użytkowymi,
- opisać i rozpoznać rasy i typy użytkowe koni,
- wymieniać cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni,
- wskazać zależność między sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem,
- sporządzać biznesplan dla gospodarstwa hodującego i utrzymującego konie,
- stosować programy komputerowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych,
- wymieniać przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz,
- rozpoznać właściwe normy i procedury oceny zgodności podczas realizacji zadań zawodowych.

#### 4.1.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy jednostek metodycznych (wynikają z efektów kształcenia określonych w podstawie programowej – czynności nauczyciela)	Liczba godz.	Opis efektów kształcenia (uwzględniają kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej)
Instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa	1	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa</li> <li>– opisać zakres usług oferowanych przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa w kontekście możliwości ich wykorzystania</li> <li>– wymienić cele normalizacji krajowej</li> <li>– wyszukać informacje udostępniane przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa</li> <li>– dobrać usługi odpowiednich instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa do wykonywanych zadań</li> <li>– korzystać ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności</li> </ul>
Zasady korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	2	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać możliwości korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich</li> <li>– wymienić instytucje wspierające rolnictwo Ośrodek Doradztwa Rolniczego (ODR), Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW)</li> <li>– przygotować wnioski w ramach ubiegania się o środki finansowe na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich</li> <li>– sporządzić niezbędną dokumentację z użyciem programów komputerowych</li> <li>– szacować czas i budżet zadania</li> <li>– realizować zadania w wyznaczonym czasie</li> </ul>
Anatomia i biomechanika koni	1	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić elementy budowy topograficznej konia</li> <li>– wskazać poszczególne elementy budowy konia</li> <li>– opisać budowę układu kostno-stawowego i mięśniowego konia</li> <li>– opisać zależność między budową konia a jego możliwościami użytkowymi</li> </ul>

Tematy jednostek metodycznych (wynikają z efektów kształcenia określonych w podstawie programowej – czynności nauczyciela)	Liczba godz.	Opis efektów kształcenia (uwzględniają kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej)
Rasy i typy użytkowe koni	1	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>– rozpoznać rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>– opisać rasy koni sportowych użytkowanych w Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>– rozpoznać typy użytkowe koni</li> <li>– przyporządkowuje rasy koni do poszczególnych typów użytkowych</li> <li>– wymienić organizacje odpowiedzialne za prowadzenie ksiąg stadnych dla poszczególnych ras koni w Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>– określić różnice między typami użytkowymi koni</li> </ul>
Systemy utrzymania koni	1	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni</li> <li>– wymienić optymalne parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych</li> <li>– wyjaśnić, czym jest norma i wymienia cechy normy</li> <li>– wymienić cele normalizacji krajowej</li> <li>– charakteryzować czynniki szkodliwe w środowisku pracy</li> <li>– wyjaśnić znaczenie normalizacji w swojej branży zawodowej</li> <li>– dobrać system utrzymania do rasy i typu utrzymywanych koni w gospodarstwie</li> <li>– ocenić mikroklimat stajni na podstawie pomiaru parametrów zoohigienicznych</li> <li>– rozróżnić oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej</li> <li>– rozpoznawać źródła czynników szkodliwych w miejscu pracy</li> <li>– wskazać wpływ postępu technicznego na doskonalenie jakości produkcji</li> </ul>
Sprawność psychofizyczna jeźdźca	1	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać cechy sprawności psychicznej jeźdźcy</li> <li>– wskazać zależność między sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem</li> </ul>
Biznesplan dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie	7	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać strukturę biznesplanu</li> <li>– określić założenia niezbędne do opracowania biznesplanu</li> <li>– angażować się w realizację przypisanych zadań</li> </ul>



Tematy jednostek metodycznych (wynikają z efektów kształcenia określonych w podstawie programowej – czynności nauczyciela)	Liczba godz.	Opis efektów kształcenia (uwzględniają kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej)
		<ul style="list-style-type: none"> <li>– realizować zadania w wyznaczonym czasie</li> <li>– przygotować analizę finansową inwestycji</li> <li>– przygotować przykładowy biznesplan</li> <li>– sporządzić niezbędną dokumentację z użyciem programów komputerowych</li> <li>– szacować czas i budżet zadania</li> <li>– realizować zadania w wyznaczonym czasie</li> <li>– planować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji</li> <li>– dokonać analizy i oceny podejmowanych działań</li> </ul>
Prawodawstwo unijne i krajowe dotyczące chowu, hodowli i użytkowania koni	1	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich</li> <li>– wymienić przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz</li> <li>– wyjaśnić, czym jest norma i wymienia cechy normy</li> <li>– wymienić cele normalizacji krajowej</li> <li>– omówić przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich</li> <li>– omówić przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz</li> <li>– rozróżnić oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej</li> </ul>

#### 4.1.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Warunkiem osiągnięcia założonych efektów kształcenia w zakresie przedmiotu Podstawy chowu i hodowli koni jest opracowanie odpowiednich dla danego zawodu procedur, a w tym:

- zaplanowanie lekcji (wskazanie celów szczegółowych jakie powinny zostać osiągnięte),
- wykorzystanie różnorodnych metod nauczania (w szczególności aktywizujących uczestnika do pracy),
- dobór środków dydaktycznych do treści i celów nauczania,
- dobór formy pracy ze uczestnikami – określenie ilości osób w grupie, określenie indywidualnych zajęć,
- systematyczne sprawdzanie wiedzy i umiejętności uczestnika poprzez sprawdziany w formie testu wielokrotnego wyboru oraz testów praktycznych i innych form sprawdzania wiedzy i umiejętności w zależności od metody nauczania,
- przeprowadzenie ewaluacji doboru treści nauczania do założonych celów, metod pracy, środków dydaktycznych, sposobów oceniania i informacji zwrotnej dla uczestnika.

## **Propozycje metod nauczania**

Wiedza z przedmiotu Podstawy chowu i hodowli koni jest budowana w oparciu o dotychczasowe wiadomości i umiejętności uczestnika ukształtowane w nauczaniu ogólnokształcącym oraz wiedzy uzyskanej przez każdego uczestnika na drodze nieformalnej.

Kompetencje uczestnika w tym zakresie mogą być zróżnicowane, dlatego należy przeprowadzić na początku zajęć dydaktycznych test diagnozujący. Analiza wyników testu pozwoli nauczycielowi precyzyjnie zaplanować proces kształcenia.

Zaleca się stosowanie zróżnicowanych metod kształcenia, aby urozmaicić zajęcia, oddziaływać zarówno na zmysł słuchu, jak i wzroku, zaangażować uczestnika w proces kształcenia. Dla przedmiotu Podstawy chowu i hodowli koni zaleca się stosowanie metod podających i aktywizujących:

- wykład,
- dyskusja dydaktyczna,
- burza mózgów,
- ćwiczenia przedmiotowe,
- pokaz z instruktażem,
- pokaz z objaśnieniem,
- ćwiczenia praktyczne,
- metoda projektów.

Efekty kształcenia wskazane do realizacji w kształceniu teoretycznym mogą być realizowane po spełnieniu określonych wymagań w formie kształcenia na odległość, przy wykorzystaniu np. platform e-learningowych, aplikacji i komunikatorów internetowych. Zaliczenie tych zajęć nie może odbywać się w formie zdalnej.

## **Obudowa dydaktyczna**

Zajęcia edukacyjne powinny być prowadzone w pracowni podstaw chowu i hodowli koni wyposażonej w: komputer przenośny z oprogramowaniem biurowym z dostępem do Internetu, drukarkę laserową ze skanerem i kopiarką A4, projektor multimedialny, ekran projekcyjny, filmy dydaktyczne, model konia, model stajni, model pastwiska kwaterowego dla koni, ryciny lub zdjęcia obrazujące zachowanie i stan zdrowia koni, ryciny lub zdjęcia obrazujące kondycję, rasę oraz typ użytkowy koni, ryciny lub zdjęcia obrazujące wady budowy i ruchu koni, albumy ras koni, czasopisma fachowe, źródła informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności, przepisy prawa krajowego i Unii Europejskiej dotyczące organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz. Dodatkowo zaleca się wykorzystanie podczas zajęć: kart pracy, materiałów pomocniczych oraz ćwiczeń przedmiotowych dla uczestników.

## **Warunki realizacji**

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnorodnych form organizacyjnych. Ważną kwestią jest indywidualizacja pracy uczestnika, aby dostosować się do możliwości i potrzeb uczestnika w zakresie metod, środków oraz form kształcenia zawodowego. Nauczyciel powinien:

- dostosować stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości i potrzeb uczestnika,
- przygotować zagadnienia o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczestnika do korzystania z różnych źródeł informacji,
- motywować uczestnika do pracy podczas zajęć dydaktycznych.

Nauczyciel powinien dodatkowo posiadać kompetencje do wykorzystywania nowoczesnych technologii w nauczaniu przedmiotu, szczególnie podczas sporządzania niezbędnej dokumentacji z użyciem programów komputerowych.

Nauczyciel prowadzący zajęcia powinien także na bieżąco poszerzać swoją wiedzę, aby być na bieżąco z nowinkami technologicznymi w branży rolno- hodowlanej (np. nowoczesne technologie stosowane w budownictwie inwentarskim, nowe rozwiązania w zakresie sprzętu treningowego oraz akcesoriów jeździeckich).

### **4.1.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika**

Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych powinno mieć charakter ciągły. Na każdych zajęciach uczestnik powinien otrzymać informację zwrotną, czy osiągnął założone przez nauczyciela cele lekcji. Aby było to możliwe wskazane jest przygotowanie na każde zajęcia kryteriów oceny osiągnięcia celów lekcji. Opracowanie tych kryteriów pozwoli na formułowanie informacji zwrotnej nie tylko przez nauczyciela, ale również przez innych uczestników (ocena koleżeńska) oraz umożliwi samoocenę uczestnika. Przyczynia się to do przejmowania przez uczestnika odpowiedzialności za własną naukę, a także wdraża do samokształcenia. Sumatywne sprawdzanie osiągnięć

uczestnika, przeprowadzane najczęściej w formie pisemnej, któremu towarzyszy stopień szkolny powinno również zawierać informację zwrotną dla uczestnika na temat mocnych stron pracy i treści wymagających dalszej pracy, powtórzenia.

Sprawdziany osiągnięć edukacyjnych uczestnika mogą mieć formę:

- testów zawierających pytania zamknięte (zadania wielokrotnego wyboru, zadania na dobieranie, zadanie typu prawda-falsz),
- testów zawierających pytania otwarte (zadania rozszerzonej odpowiedzi, zadania krótkiej odpowiedzi, zadania z luką),
- testów mieszanych.

Sprawdzanie efektów kształcenia realizowanych za pomocą metod i technik kształcenia na odległość może odbywać się poprzez:

- sprawdziany zawierające pytania otwarte,
- testy zawierające pytania zamknięte,
- sprawdziany mieszane,
- odpowiedź ustną.

Teoretyczny charakter przedmiotu nie powinien ograniczać sprawdzania wiedzy do odtwarzania przyswojonych wiadomości. Należy zwracać uwagę na sprawdzanie stopnia zrozumienia nowego materiału poprzez stawianie przed uczestnikiem zadań polegających na interpretacji, ocenie, wyjaśnieniu nowych treści.

Metodą sprawdzenia kompetencji przedmiotowych uczestnika może być również ocena przygotowanych przez nich referatów oraz produktów projektów edukacyjnych.

Należy oceniać również umiejętność posługiwania się dokumentacją techniczną, umiejętność wyszukiwania informacji oraz umiejętność współpracy (pracy grupie). Wskazane jest wdrażanie uczestnika do oceny koleżeńskiej i samooceny.

Proponuje się ewaluację przedmiotu podstawy chowu i hodowli koni według następujących kryteriów:

- skuteczność osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla przedmiotu,
- adekwatność wymagań programowych do potrzeb i możliwości uczestnika,
- trafność doboru form i metod kształcenia do potrzeb i zainteresowań uczestnika,
- zgodność warunków realizacji programu ze szkolną bazą dydaktyczną.

Ewaluacja powinna być prowadzona podczas całego okresu nauczania przedmiotu, a także po jego zakończeniu. Przeprowadzone badanie i monitorowanie procesu kształcenia powinno umożliwić ocenę stopnia osiągnięcia założonych celów kształcenia, głównie w zakresie podwyższenia kompetencji zawodowych uczestnika, ich motywacji do nauki, zmiany w zachowaniu i zaangażowaniu w wykonywaniu zajęć zawodowych, a także samych warunków i organizacji zajęć.

Kryterium skuteczności osiągnięcia efektów kształcenia powinno odnosić się do kluczowych umiejętności kształtowanych w ramach przedmiotu podstaw chowu i hodowli koni:

- Poznania instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa.
- Poznania zasad korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.
- Nabycia wiedzy z zakresu anatomii i biomechaniki koni.
- Poznania cech osobniczych różnych ras i typów użytkowych koni.
- Poznania systemów utrzymania koni.
- Nabycia umiejętności sporządzania biznesplanu dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie.
- Ukształtowania umiejętności stosowania programów komputerowych wspomagających wykonywanie zadań zawodowych.
- Poznania przepisów prawa Unii Europejskiej i przepisów krajowych dotyczących organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz.
- Poznania norm i procedur oceny zgodności podczas realizacji zadań zawodowych.

## **4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne (P) 15 godz.**

### **4.2.1. Cele ogólne przedmiotu**

Cele ogólne przedmiotu to:

- poznanie instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa,
- poznanie zasad korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich,
- nabycie wiedzy z zakresu anatomii i biomechaniki koni,
- poznanie cech osobniczych różnych ras i typów użytkowych koni,
- poznanie systemów utrzymania koni,
- poznanie przepisów prawa Unii Europejskiej i przepisów krajowych dotyczących organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz.

#### **4.2.2. Cele szczegółowe przedmiotu**

Cele szczegółowe przedmiotu to: (uczestnik potrafi)

- wymienić instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa,
- wyszukać informacje udostępniane przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa,
- opisać zakres usług oferowanych przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa w kontekście możliwości ich wykorzystania,
- dobrać usługi odpowiednich instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa do wykonywanych zadań,
- opisać możliwości korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
- przygotować wnioski w ramach ubiegania się o środki finansowe na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich,
- opisać budowę konia i wskazać zależność między budową a jego możliwościami użytkowymi,
- opisać i rozpoznać rasy i typy użytkowe koni,
- wymieniać cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni,
- wskazać zależność między sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem,
- wymieniać przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz.

#### 4.2.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy jednostek metodycznych (wynikają z efektów kształcenia określonych w podstawie programowej – czynności nauczyciela)	Liczba godz.	Opis efektów kształcenia (uwzględniają kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej)
Instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa	2	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa</li> <li>– opisać zakres usług oferowanych przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa w kontekście możliwości ich wykorzystania</li> <li>– wymienić cele normalizacji krajowej</li> <li>– wyszukać informacje udostępniane przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa</li> <li>– dobrać usługi odpowiednich instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa do wykonywanych zadań</li> <li>– korzystać ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności</li> </ul>
Zasady korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	2	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać możliwości korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich</li> <li>– wymienić instytucje wspierające rolnictwo Ośrodki Doradztwa Rolniczego (ODR), Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW)</li> <li>– przygotować wnioski w ramach ubiegania się o środki finansowe na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich</li> <li>– sporządzić niezbędną dokumentację z użyciem programów komputerowych</li> <li>– szacować czas i budżet zadania</li> <li>– realizować zadania w wyznaczonym czasie</li> </ul>
Anatomia i biomechanika koni	3	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić elementy budowy topograficznej konia</li> <li>– wskazać poszczególne elementy budowy konia</li> <li>– opisać budowę układu kostno-stawowego i mięśniowego konia</li> <li>– opisać zależność między budową konia a jego możliwościami użytkowymi</li> </ul>
Rasy i typy użytkowe koni	3	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>– rozpoznać rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej</li> </ul>

Tematy jednostek metodycznych (wynikają z efektów kształcenia określonych w podstawie programowej – czynności nauczyciela)	Liczba godz.	Opis efektów kształcenia (uwzględniają kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej)
		<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać rasy koni sportowych użytkowanych w Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>– rozpoznać typy użytkowe koni</li> <li>– przyporządkowuje rasy koni do poszczególnych typów użytkowych</li> <li>– wymienić organizacje odpowiedzialne za prowadzenie ksiąg stadnych dla poszczególnych ras koni w Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>– określić różnice między typami użytkowymi koni</li> </ul>
Systemy utrzymania koni	2	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni</li> <li>– wymienić optymalne parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych</li> <li>– wyjaśnić, czym jest norma i wymienia cechy normy</li> <li>– wymienić cele normalizacji krajowej</li> <li>– charakteryzować czynniki szkodliwe w środowisku pracy</li> <li>– wyjaśnić znaczenie normalizacji w swojej branży zawodowej</li> <li>– dobrać system utrzymania do rasy i typu utrzymywanych koni w gospodarstwie</li> <li>– ocenić mikroklimat stajni na podstawie pomiaru parametrów zoohigienicznych</li> <li>– rozróżnić oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej</li> <li>– rozpoznawać źródła czynników szkodliwych w miejscu pracy</li> <li>– wskazać wpływ postępu technicznego na doskonalenie jakości produkcji</li> </ul>
Sprawność psychofizyczna jeźdźca	1	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać cechy sprawności psychicznej jeźdźcy</li> <li>– wskazać zależność między sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem</li> </ul>
Prawodawstwo unijne i krajowe dotyczące chowu, hodowli i użytkowania koni	2	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich</li> <li>– wymienić przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz</li> <li>– wyjaśnić, czym jest norma i wymienia cechy normy</li> </ul>



Tematy jednostek metodycznych (wynikają z efektów kształcenia określonych w podstawie programowej – czynności nauczyciela)	Liczba godz.	Opis efektów kształcenia (uwzględniają kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej)
		<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić cele normalizacji krajowej</li> <li>– omówić przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich</li> <li>– omówić przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz</li> <li>– rozróżnić oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej</li> </ul>

#### 4.2.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Warunkiem osiągnięcia założonych efektów kształcenia w zakresie przedmiotu Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne jest opracowanie odpowiednich dla danego zawodu procedur, a w tym:

- zaplanowanie lekcji (wskazanie celów szczegółowych jakie powinny zostać osiągnięte),
- wykorzystanie różnorodnych metod nauczania (w szczególności aktywizujących uczestnika do pracy),
- dobór środków dydaktycznych do treści i celów nauczania,
- dobór formy pracy ze uczestnikami – określenie ilości osób w grupie, określenie indywidualnych zajęć,
- systematyczne sprawdzanie wiedzy i umiejętności uczestnika poprzez sprawdziany w formie testu wielokrotnego wyboru oraz testów praktycznych i innych form sprawdzania wiedzy i umiejętności w zależności od metody nauczania,
- przeprowadzenie ewaluacji doboru treści nauczania do założonych celów, metod pracy, środków dydaktycznych, sposobów oceniania i informacji zwrotnej dla uczestnika.

Zajęcia praktyczne nie mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

#### Propozycje metod nauczania,

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych

ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni

Strona 49 z 70

Dla przedmiotu Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne, który jest przedmiotem o charakterze praktycznym, oprócz metod podających (np. wykład, instruktaż) oraz eksponujących (pokaz, film), na pierwszy plan wybijają się metody praktyczne oraz problemowe, szczególnie ćwiczenia praktyczne. Poza tym na uwagę zasługuje także cały wachlarz metod praktycznych, charakterystycznych dla kształcenia zawodowego. Należą do nich:

- pokaz z instruktażem,
- pokaz z objaśnieniem,
- ćwiczenia praktyczne,
- metoda projektów.

### **Obudowa dydaktyczna**

Zajęcia edukacyjne powinny być prowadzone w pracowni podstaw chowu i hodowli koni wyposażonej w: komputer przenośny z oprogramowaniem biurowym z dostępem do Internetu, drukarkę laserową ze skanerem i kopiarką A4, projektor multimedialny, ekran projekcyjny, filmy dydaktyczne, model konia, model stajni, model pastwiska kwaterowego dla koni, ryciny lub zdjęcia obrazujące zachowanie i stan zdrowia koni, ryciny lub zdjęcia obrazujące kondycję, rasę oraz typ użytkowy koni, ryciny lub zdjęcia obrazujące wady budowy i ruchu koni, albumy ras koni, czasopisma fachowe, źródła informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności, przepisy prawa krajowego i Unii Europejskiej dotyczące organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz. Dodatkowo zaleca się wykorzystanie podczas zajęć: kart pracy, materiałów pomocniczych oraz ćwiczeń przedmiotowych dla uczestników.

Zaleca się, aby część zajęć w ramach przedmiotu Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne była realizowana podczas zajęć wyjazdowych np. do gospodarstwa użytkującego konie, ośrodków jeździeckich, na wystawy koni, do instytucji działających na rzecz rolnictwa.

Tematyka poszczególnych zajęć realizowanych poza szkołą powinna zależeć od specyfiki i możliwości ośrodków i instytucji znajdujących się w okolicy placówki.

### **Warunki realizacji**

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnorodnych form organizacyjnych. Ważną kwestią jest indywidualizacja pracy uczestnika, aby dostosować się do możliwości i potrzeb uczestnika w zakresie metod, środków oraz form kształcenia zawodowego. Nauczyciel powinien:

- dostosować stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości i potrzeb uczestnika,
- przygotować zagadnienia o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczestnika do korzystania z różnych źródeł informacji,
- motywować uczestnika do pracy podczas zajęć dydaktycznych.

Nauczyciel powinien dodatkowo posiadać kompetencje do wykorzystywania nowoczesnych technologii w nauczaniu przedmiotu, szczególnie podczas sporządzania niezbędnej dokumentacji z użyciem programów komputerowych.

Nauczyciel prowadzący zajęcia powinien także na bieżąco poszerzać swoją wiedzę, aby być na bieżąco z nowinkami technologicznymi w branży rolno- hodowlanej (np. nowoczesne technologie stosowane w budownictwie inwentarskim, nowe rozwiązania w zakresie sprzętu treningowego oraz akcesoriów jeździeckich).

Zaleca się współpracę szkoły z firmami oraz instytucjami działającymi w obrębie zawodu, m. in. stadninami koni, stadami ogierów, zakładami treningowymi, ośrodkami treningu koni sportowych i rekreacyjnych, ośrodkami jazdy konnej, torami wyścigowymi, instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa, np. Ośrodek Doradztwa Rolniczego (ODR), Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW).

#### **4.2.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika**

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnorodnych form organizacyjnych: indywidualnie oraz w dwuosobowych grupach. W trakcie realizacji przedmiotu Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne bardzo ważnym elementem procesu kształcenia jest informacja zwrotna, w której nauczyciel wskazuje, jakie czynności uczestnik wykonuje dobrze, a jakie należy skorygować. Wymaga to od nauczyciela wnikliwej obserwacji uczestnika w trakcie wykonywania ćwiczeń. Oprócz czynności manualnych związanych z wykonywaniem zadań zawodowych informacja zwrotna powinna dotyczyć również wiedzy zawodowej, umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji (norm, katalogów, przepisów prawa, Internetu) oraz kompetencji personalnych i społecznych, w tym umiejętności pracy w zespole. Praca w zespole jest okazją do wdrażania uczestnika do oceny koleżeńskej oraz samooceny, przyczynia się to do rozwijania umiejętności samokształcenia. Wskazane jest, aby uczestnicy dokonywali samooceny własnej pracy i kolegów z zespołu według zaproponowanych przez nauczyciela arkuszy samooceny lub według kryteriów ustalonych przez samych uczestników.

Ocena sumująca powinna odbywać się na podstawie kryteriów ustalonych przez nauczyciela i przedstawionych uczestnikom na początku zajęć. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczestnika powinno dostarczyć informacji dotyczących zakresu i stopnia realizacji celów kształcenia każdego z działów programowych.

Kryterium skuteczności osiągania efektów kształcenia powinno odnosić się do kluczowych umiejętności kształtowanych w ramach przedmiotu Podstawy chowu i hodowli koni- zajęcia praktyczne:

- Poznania instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa.
- Poznania zasad korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.
- Nabycia wiedzy z zakresu anatomii i biomechaniki koni.
- Poznania cech osobniczych różnych ras i typów użytkowych koni.
- Poznania systemów utrzymania koni.

- Ukształtowania umiejętności stosowania programów komputerowych wspomagających wykonywanie zadań zawodowych.
- Poznania przepisów prawa Unii Europejskiej i przepisów krajowych dotyczących organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz.

#### **4.3. Program nauczania dla przedmiotu: Przepisy ruchu drogowego kat. T (T) 30 godz.**

##### **4.3.1. Cele ogólne przedmiotu**

Cele ogólne przedmiotu to:

- zdobycie umiejętności wykonywania czynności kontrolno- obsługowych ciągników rolniczych i przyczep,
- nabycie umiejętności stosowania przepisów prawa dotyczących ruchu drogowego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kat. T,
- nabycie umiejętności związanych z prowadzeniem i obsługą ciągnika rolniczego.

##### **4.3.2. Cele szczegółowe przedmiotu**

Cele szczegółowe przedmiotu to: (uczestnik potrafi)

- wykonać obsługę ciągnika rolniczego i przyczepy,
- kontrolować sprawność układów i instalacji ciągnika rolniczego i przyczepy,
- poznać ogólne zasady dotyczące ruchu ciągników rolniczych po drogach,
- stosować zasady udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadku drogowym z udziałem ciągnika rolniczego,
- stosować zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą,
- wykorzystywać komputerowe symulatory jazdy,
- wykonywać obsługę codzienną ciągnika rolniczego i przyczepy,
- wykonywać manewry w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą,
- przygotować ciągnik rolniczy i przyczepę do jazdy,
- wykonać manewry wymagane do uzyskania prawa jazdy kategorii T,

- przestrzegać zasad kierowania ciągnikiem rolniczym.

#### 4.3.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy jednostek metodycznych (wynikają z efektów kształcenia określonych w podstawie programowej – czynności nauczyciela)	Liczba godz.	Opis efektów kształcenia (uwzględniają kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej)
Czynności kontrolno-obługowe ciągników rolniczych i przyczep	4	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wykonać obsługę ciągnika rolniczego i przyczepy</li> <li>– przygotować ciągnik rolniczy i przyczepę do jazdy</li> <li>– dokonać prostych modernizacji stanowiska pracy</li> <li>– kontrolować sprawność układów i instalacji ciągnika rolniczego i przyczepy</li> <li>– określać czas realizacji zadania</li> </ul>
Zasady kierowania pojazdami samochodowymi	10	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wykonywać manewry w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą</li> <li>– wykonać manewry wymagane do uzyskania prawa jazdy kategorii T</li> <li>– stosować zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą</li> <li>– przestrzegać zasad kierowania ciągnikiem rolniczym</li> <li>– wykorzystywać komputerowe symulatory jazdy</li> </ul>
Znaki drogowe	4	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznać znaczenie poszczególnych znaków drogowych</li> <li>– stosować programy komputerowe wspomagające rozpoznawanie znaków</li> </ul>
Przepisy dotyczące ruchu drogowego	8	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnić ogólne zasady dotyczące ruchu ciągników rolniczych po drogach</li> <li>– stosować zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą</li> </ul>

Tematy jednostek metodycznych (wynikają z efektów kształcenia określonych w podstawie programowej – czynności nauczyciela)	Liczba godz.	Opis efektów kształcenia (uwzględniają kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej)
Zachowanie podczas wypadku i udzielanie pierwszej pomocy	4	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnić zasady postępowania podczas kolizji i wypadku drogowego z udziałem ciągnika rolniczego</li> <li>– przedstawić alternatywne rozwiązania problemu, aby osiągnąć założone cele</li> <li>– opisać podstawowe symptomy wskazujące na stany nagłego zagrożenia zdrowotnego</li> <li>– zabezpieczyć siebie, poszkodowanego i miejsce wypadku</li> <li>– ułożyć poszkodowanego w pozycji bezpiecznej</li> <li>– stosować zasady udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadku drogowym z udziałem ciągnika rolniczego</li> <li>– ocenić sytuację poszkodowanego na podstawie analizy objawów obserwowanych u poszkodowanego</li> <li>– prezentować udzielanie pierwszej pomocy w urazowych stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, np. krwotok, zmiażdżenie, amputacja, złamanie, poparzenie</li> <li>– prezentować udzielanie pierwszej pomocy w nieurazowych stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, np. omdlenie, zawał, udar</li> <li>– wykonywać resuscytację krążeniowo-oddechową na fantomie zgodnie z wytycznymi Polskiej Rady Resuscytacji i Europejskiej Rady Resuscytacji</li> </ul>

#### 4.3.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Warunkiem osiągnięcia założonych efektów kształcenia w zakresie przedmiotu Przepisy ruchu drogowego kat. T jest opracowanie odpowiednich dla danego zawodu procedur, a w tym:

- zaplanowanie lekcji (wskazanie celów szczegółowych, jakie powinny zostać osiągnięte),

- wykorzystanie różnorodnych metod nauczania (w szczególności aktywizujących uczestnika do pracy),
- dobór środków dydaktycznych do treści i celów nauczania,
- dobór formy pracy ze uczestnikiem – określenie ilości osób w grupie, określenie indywidualizacji zajęć,
- systematyczne sprawdzanie wiedzy i umiejętności uczestnika poprzez sprawdziany w formie testu wielokrotnego wyboru oraz testów praktycznych i innych form sprawdzania wiedzy i umiejętności w zależności od metody nauczania,
- stosowanie oceniania sumującego i kształtującego,
- przeprowadzenie ewaluacji doboru treści nauczania do założonych celów, metod pracy, środków dydaktycznych, sposobu oceniania i informacji zwrotnej dla uczestnika.

## Propozycje metod nauczania

Dominującą metodą kształcenia powinna być metoda ćwiczeń praktycznych z wykorzystaniem ciągnika rolniczego, pokaz z instruktażem oraz metoda projektu.

Poza tym zaleca się stosowanie zróżnicowanych metod kształcenia, aby urozmaicić zajęcia, oddziaływać zarówno na zmysł słuchu, jak i wzroku, zaangażować uczestnika w proces kształcenia.

Różnorodność stosowanych metod kształcenia pozwala rozwijać różne umiejętności np.:

- czytania ze zrozumieniem (praca z podręcznikiem i e-podręcznikiem, korzystanie z literatury fachowej),
- aktywnego słuchania (wykład, wykład konwersatoryjny, pogadanka heurystyczna),
- efektywnego wyszukiwania informacji (webquest, metoda projektów),
- dyskusji (dyskusja dydaktyczna), współpracy (metoda projektów, metoda jigsaw).

Często należy stosować metody angażujące uczestnika w rozwiązywanie problemów technicznych, ilustrować treści kształcenia ćwiczeniami, pokazami, prezentacjami, filmami.

Efekty kształcenia wskazane do realizacji w kształceniu teoretycznym mogą być realizowane po spełnieniu określonych wymagań w formie kształcenia na odległość, przy wykorzystaniu np. platform e-learningowych, aplikacji i komunikatorów internetowych. Zaliczenie tych zajęć nie może odbywać się w formie zdalnej.



## Obudowa dydaktyczna

Zajęcia edukacyjne powinny być prowadzone w pracowni przepisów ruchu drogowego wyposażonej w komputer z dostępem do Internetu, urządzenia multimedialne, komputer/laptop z oprogramowaniem biurowym z dostępem do Internetu (jedno stanowisko na dwóch uczestników), drukarkę laserową ze skanerem i kopiarką A4, projektor multimedialny, telewizor, ekran projekcyjny, komputerowe symulatory jazdy, programy komputerowe do ćwiczeń z przepisów ruchu drogowego, karty pracy dla uczestników, tablicę szkolną białą suchocieralną, przepisy prawa, aktualny kodeks drogowy, apteczkę pierwszej pomocy wraz z instrukcjami.

Do realizacji nauki jazdy wymagane są: plac manewrowy wyposażony w pachołki, tyczki, znaki drogowe pionowe i poziome, ciągnik rolniczy przystosowany do nauki jazdy.

## Warunki realizacji

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnorodnych form organizacyjnych. Ważną kwestią jest indywidualizacja pracy uczestnika, aby dostosować się do możliwości i potrzeb uczestnika w zakresie metod, środków oraz form kształcenia zawodowego. Nauczyciel powinien:

- dostosować stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości i potrzeb uczestnika,
- przygotować zagadnienia o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczestnika do korzystania z różnych źródeł informacji,
- motywować uczestnika do pracy podczas zajęć dydaktycznych.

Nauczyciel powinien dodatkowo posiadać kompetencje do wykorzystywania nowoczesnych technologii w nauczaniu przedmiotu, szczególnie podczas wykorzystania komputerowych symulatorów jazdy lub programów komputerowych do ćwiczeń z przepisów ruchu drogowego.

### 4.3.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika

Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych powinno mieć charakter ciągły. Na każdych zajęciach uczestnik powinien otrzymać informację zwrotną, czy osiągnął założone przez nauczyciela cele lekcji. Aby było to możliwe wskazane jest przygotowanie na każde zajęcia kryteriów oceny osiągnięcia celów lekcji. Opracowanie tych kryteriów pozwoli na formułowanie informacji zwrotnej nie tylko przez nauczyciela, ale również przez innych uczestników (ocena koleżeńska) oraz umożliwi samoocenę uczestnika. Przyczynia się to do przejmowania przez uczestnika odpowiedzialności za własną naukę, a także wdraża do samokształcenia. Sprawdzanie osiągnięć uczestnika, przeprowadzane najczęściej w formie pisemnej, któremu towarzyszy stopień szkolny, powinno również zawierać informację zwrotną dla uczestnika na temat mocnych stron pracy i treści wymagających dalszej pracy, powtórzenia.

Osiągnięcia uczestnika powinny być oceniane na podstawie testów komputerowych na prawo jazdy kategorii T, testów i sprawdzianów przygotowanych przez nauczyciela, odpowiedzi ustnych.

#### **4.4. Program nauczania dla przedmiotu: Nauka jazdy w zakresie kat. T – zajęcia indywidualne (P) 20 godz.**

##### **4.4.1. Cele ogólne przedmiotu**

Cele ogólne przedmiotu to:

- zdobycie umiejętności wykonywania czynności kontrolno- obsługowych ciągników rolniczych i przyczep,
- nabycie umiejętności stosowania przepisów prawa dotyczących ruchu drogowego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kat. T,
- nabycie umiejętności związanych z prowadzeniem i obsługą ciągnika rolniczego.

##### **4.4.2. Cele szczegółowe przedmiotu**

Cele szczegółowe przedmiotu to: (uczestnik potrafi)

- kontrolować sprawność układów i instalacji ciągnika rolniczego i przyczepy,
- poznać ogólne zasady dotyczące ruchu ciągników rolniczych po drogach,
- stosować zasady udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadku drogowym z udziałem ciągnika rolniczego,
- stosować zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą,
- wykonywać obsługę codzienną ciągnika rolniczego i przyczepy,
- wykonywać manewry w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą,
- przygotować ciągnik rolniczy i przyczepę do jazdy,
- wykonać manewry wymagane do uzyskania prawa jazdy kategorii T,
- przestrzegać zasad kierowania ciągnikiem rolniczym.

#### 4.4.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy jednostek metodycznych (wynikają z efektów kształcenia określonych w podstawie programowej – czynności nauczyciela)	Liczba godz.	Opis efektów kształcenia (uwzględniają kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej)
Kierowanie pojazdami samochodowymi oraz czynności kontrolno- obsługowe ciągników i przyczep	20	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wykonać obsługę ciągnika rolniczego i przyczepy</li> <li>– przygotować ciągnik rolniczy i przyczepę do jazdy</li> <li>– dokonać prostych modernizacji stanowiska pracy</li> <li>– wykonywać manewry w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą</li> <li>– wykonać manewry wymagane do uzyskania prawa jazdy kategorii T</li> <li>– rozpoznać znaczenie poszczególnych znaków drogowych</li> <li>– wyjaśnić ogólne zasady dotyczące ruchu ciągników rolniczych po drogach</li> <li>– kontrolować sprawność układów i instalacji ciągnika rolniczego i przyczepy</li> <li>– określać czas realizacji zadania</li> <li>– stosować zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą</li> <li>– przestrzegać zasad kierowania ciągnikiem rolniczym</li> <li>– stosować zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy</li> <li>– stosować zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą</li> </ul>

#### **4.4.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia**

Warunkiem osiągnięcia założonych efektów kształcenia w zakresie zajęć indywidualnych z uczestnikiem Nauka jazdy w zakresie kat. T jest opracowanie odpowiednich dla danego zawodu procedur, a w tym:

- zaplanowanie zajęć (wskazanie celów szczegółowych, jakie powinny zostać osiągnięte),
- dobór środków dydaktycznych do treści i celów nauczania,
- systematyczne sprawdzanie wiedzy i umiejętności uczestnika poprzez sprawdziany w formie testów praktycznych i innych form sprawdzania wiedzy i umiejętności w zależności od metody nauczania,
- stosowanie oceniania sumującego i kształtującego,
- przeprowadzenie ewaluacji doboru treści nauczania do założonych celów, metod pracy, środków dydaktycznych, sposobu oceniania i informacji zwrotnej dla uczestnika.

Nauka jazdy w zakresie kategorii T powinna odbywać się zgodnie z przepisami dotyczącymi kierujących pojazdami. Uczestnik jest przygotowywany do kierowania pojazdem silnikowym oraz do egzaminu państwowego na prawo jazdy odpowiedniej kategorii zgodnie z przepisami dotyczącymi kierujących pojazdami.

#### **Propozycje metod nauczania**

Dominującą metodą kształcenia powinna być metoda ćwiczeń praktycznych z wykorzystaniem ciągnika rolniczego.

#### **Obudowa dydaktyczna**

Do realizacji nauki jazdy wymagane są: plac manewrowy wyposażony w pachołki, tyczki, znaki drogowe pionowe i poziome, ciągnik rolniczy wraz z przyczepą przystosowany do nauki jazdy.

#### **Warunki realizacji**

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnorodnych form organizacyjnych. Nauczyciel powinien:

- dostosować stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości i potrzeb uczestnika,
- przygotować zagadnienia o różnym stopniu trudności i złożoności,
- motywować uczestnika do pracy podczas zajęć dydaktycznych.

#### 4.4.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika

Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych powinno mieć charakter ciągły. Na każdych zajęciach uczestnik powinien otrzymać informację zwrotną, czy osiągnął założone przez nauczyciela cele zajęć. Aby było to możliwe wskazane jest przygotowanie na każde zajęcia kryteriów oceny osiągnięcia celów zajęć. Opracowanie tych kryteriów pozwoli na formułowanie informacji zwrotnej nie tylko przez nauczyciela, ale umożliwi także samoocenę uczestnika. Przyczynia się to do przejmowania przez uczestnika odpowiedzialności za własną naukę, a także wdraża do samokształcenia. Sprawdzanie osiągnięć uczestnika powinno również zawierać informację zwrotną dla uczestnika na temat mocnych stron pracy i treści wymagających dalszej pracy, powtórzenia.

## 5. Ewaluacja programu KUZ

Przyjęto 5 stopniową skalę dla poziomów nasilenia każdej kompetencji spójną z modelem braci Dreyfus:

Wskaźnik	Charakterystyka
<b>Brak kompetencji (A) Nowicjusz</b>	Brak pożądanych zachowań, popełnianie błędów, wyraźna nieumiejętność radzenia sobie z zadaniami wymagającymi danej kompetencji
<b>Uczący się (B) Początkujący</b>	Podejmowanie prób zachowania się w oczekiwany sposób, poradzenia sobie z zadaniami wymagającymi danych kompetencji, popełnianie błędów w przypadku samodzielnego wykonywania zadań i umiejętne ich wykonywanie w przypadku monitoringu/kontroli
<b>Dobry (C) Kompetentny</b>	Samodzielność, poprawne wykonywanie większości zadań wymagających danej kompetencji, problemy z nieco trudniejszymi zadaniami, błędy w przypadku nowych, niestandardowych sytuacji

<b>Bardzo dobry (D) Zaawansowany</b>	Sprawna, bezbłędna realizacja zadań wymagających danej kompetencji, radzenie sobie również z trudnymi zadaniami. Przejawianie pozytywnych zachowań opisujących daną kompetencję; w sposób płynny, radzi sobie z trudnymi zadaniami, również w niestandardowych sytuacjach
<b>Wybitny (E) Ekspert</b>	Sprawne wykonywanie nawet wyjątkowo trudnych zadań wymagających danej kompetencji, wskazywanie i tłumaczenie innym oczekiwanych zachowań. Wysoki poziom automatyzmu wykonywanych czynności. Przejawianie nowych zachowań z zakresu danej kompetencji, wyznaczanie w tym obszarze tendencji i trendów.

<b>Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji)</b>	<b>Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia (A), (B), (C), (D), (E)</b>	<b>Metody/techniki badania</b>	<b>Termin badania</b>
<b>ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni</b>			
posługuje się wiedzą z zakresu anatomii i biomechaniki koni	<ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia elementy budowy topograficznej konia</li> <li>wskazuje poszczególne elementy budowy konia</li> <li>opisuje budowę układu kostno-stawowego i mięśniowego konia</li> <li>opisuje zależność między budową konia a jego możliwościami użytkowymi</li> <li>opisuje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>opisuje rasy koni sportowych użytkowanych w Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>rozpoznaje typy użytkowe koni</li> <li>określa różnice między typami użytkowymi koni (</li> <li>przyporządkowuje rasy koni do poszczególnych typów użytkowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wykład informacyjny</li> <li>wykład problemowy</li> <li>dyskusja dydaktyczna</li> <li>burza mózgów</li> <li>ćwiczenia przedmiotowe</li> <li>metoda projektu</li> </ul>	Okres trwania kursu
charakteryzuje cechy osobnicze różnych ras i typów użytkowych koni			
sporządza biznesplan dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie			

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia <b>(A), (B), (C), (D), (E)</b>	Metody/techniki badania	Termin badania
	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia organizacje odpowiedzialne za prowadzenie ksiąg stadnych dla poszczególnych ras koni w Rzeczypospolitej Polskiej</li> <li>– opisuje strukturę biznesplanu</li> <li>– określa założenia niezbędne do opracowania biznesplanu</li> <li>– przygotowuje analizę finansową inwestycji</li> <li>– przygotowuje przykładowy biznesplan</li> </ul>		

## 6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

### 6.1. Wykaz literatury

1. Bunjes J., Rasy koni, wyd. RM, Warszawa 2009.
2. Chachuła J., Chrzanowski Sz., Oleksiak S., Chów, hodowla i użytkowanie koni, wyd. SGGW, Warszawa 1991.
3. Chrzanowski Sz., Łojek A., Oleksiak S., Hodowla i użytkowanie koni, t. 1, wyd. SGGW, 2013.
4. Łojek J., Łojek A., Hodowla i użytkowanie koni, t. 2, wyd. SGGW, 2013.
5. Pirkelmann H., Hodowla koni- organizacja stajni i żywienie, wyd. RM, Warszawa 2010.
6. Pruchniewicz W., Akademia jeździecka, wyd. Chaber PR, Warszawa 2003.
7. Wiśniewski K., Przepisy ruchu drogowego i technika kierowania pojazdami kategorii B, wyd. WKŁ, 2020.
8. Whitaker J., Whitelaw I., Koń- kompendium wiedzy, wyd. Multico, Warszawa, 2007.
9. Zwoliński J., Hodowla koni, wyd. PWRiL, Warszawa 1981.
10. Czasopisma branżowe: „Hodowca i Jeździec”, „Konie i Rumaki”, „Koński Targ”, „Świat Koni”.

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych

ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni

## **6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych**

- stanowisko komputerowe dla nauczyciela z dostępem do Internetu, oprogramowaniem biurowym, drukarką ze skanerem i kopiarką A4,
- projektor multimedialny, ekran projekcyjny,
- telewizor, tablica szkolna suchościeralna,
- albumy ras koni,
- model konia,
- model stajni,
- model pastwiska kwaterowego dla koni,
- ryciny lub zdjęcia obrazujące różne systemy utrzymania koni,
- ryciny lub zdjęcia obrazujące zachowanie i stan zdrowia koni,
- ryciny lub zdjęcia obrazujące kondycję, rasę oraz typ użytkowy koni,
- ryciny lub zdjęcia obrazujące wady budowy i ruchu koni,
- apteczka zaopatrzona w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania pierwszej pomocy,
- programy komputerowe do ćwiczeń z przepisów ruchu drogowego,
- komputerowe symulatory jazdy,
- plac manewrowy wyposażony w pachołki, tyczki, znaki drogowe pionowe i poziome (do realizacji indywidualnej nauki jazdy),
- ciągnik rolniczy przystosowany do nauki jazdy (do realizacji indywidualnej nauki jazdy).



## 7. Sposób i forma zaliczenia kursu

- Podstawą zaliczenia poszczególnych zajęć edukacyjnych teoretycznych (zgodnie z programem kursu) jest uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu pisemnego.  
Czas trwania egzaminu teoretycznego powinien być proporcjonalny do ilości godzin przeznaczonych na zajęcia edukacyjne (zgodnie z programem kursu) i wynosić od 45 do 90 min.
- Podstawą zaliczenia zajęć edukacyjnych praktycznych (zgodnie z programem kursu) jest uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu z zajęć praktycznych.  
Czas trwania egzaminu praktycznego powinien być proporcjonalny do ilości godzin przeznaczonych na zajęcia edukacyjne (zgodnie z programem kursu) i wynosić od 45 do 90 min.
- Podstawą zaliczenia praktyki zawodowej jest przedstawienie następujących dokumentów:
  - umowy o praktyczną naukę zawodu.
  - zaświadczenia pracodawcy potwierdzającego odbycie praktyki zawodowej, zawierające oceną pozytywną.

Osoba, która spełni wszystkie powyższe wymagania otrzyma zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych.

## 8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć

**Tabela 1. Tabela weryfikacji programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego**

Lp.	Program kursu umiejętności zawodowych uwzględnia	Zawartość opracowanego programu zajęć (T/N)
1.	Cele kształcenia (zadania zawodowe)	T
2.	Efekty kształcenia	T
3.	Kryteria weryfikacji	T
4.	Warunki realizacji kształcenia niezbędne do realizacji ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni	T
5.	Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni	T

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych

ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni

**Tabela 2. Tabela weryfikacji programu KUZ pod kątem kompletności efektów kształcenia**

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
<b>ROL.07.2. Podstawy chowu i hodowli koni</b>		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
korzysta z usług instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa (ew)	wymienia instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa	– Instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa
	wyszukuje informacje udostępniane przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa	
	opisuje zakres usług oferowanych przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa w kontekście możliwości ich wykorzystania	
	dobiera usługi odpowiednich instytucji i organizacji działających na rzecz wsi i rolnictwa do wykonywanych zadań	
objaśnia zasady korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich (ew)	opisuje możliwości korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	– Zasady korzystania ze środków finansowych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
	przygotowuje wnioski w ramach ubiegania się o środki finansowe na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	



Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
	wymienia instytucje wspierające rolnictwo Ośrodek Doradztwa Rolniczego (ODR), Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW)	
posługuje się wiedzą z zakresu anatomii i biomechaniki koni (ek)	wymienia elementy budowy topograficznej konia	– Anatomia i biomechanika koni
	wskazuje poszczególne elementy budowy konia	
	opisuje budowę układu kostno-stawowego i mięśniowego konia	
	opisuje zależność między budową konia a jego możliwościami użytkowymi	
charakteryzuje cechy osobnicze różnych ras i typów użytkowych koni (ek)	opisuje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej	– Rasy i typy użytkowe koni
	rozpoznaje rasy koni, dla których są prowadzone księgi hodowlane w Rzeczypospolitej Polskiej	
	opisuje rasy koni sportowych użytkowanych w Rzeczypospolitej Polskiej	
	rozpoznaje typy użytkowe koni	
	określa różnice między typami użytkowymi koni	
	przyporządkowuje rasy koni do poszczególnych typów użytkowych	
	wymienia organizacje odpowiedzialne za prowadzenie ksiąg stadnych dla poszczególnych ras koni w Rzeczypospolitej Polskiej	



Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
charakteryzuje systemy utrzymania koni (ew)	wymienia cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni	– Systemy utrzymania koni
	wymienia optymalne parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych	
charakteryzuje sprawność psychofizyczną jeźdźca (ew)	opisuje cechy sprawności psychicznej jeźdźcy	– Sprawność psychofizyczna jeźdźcy
	wskazuje zależność między sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem	
sporządza biznesplan dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie (ew)	opisuje strukturę biznesplanu	– Biznesplan dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie
	określa założenia niezbędne do opracowania biznesplanu	
	przygotowuje analizę finansową inwestycji	
	przygotowuje przykładowy biznesplan	
stosuje programy komputerowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych (ew)	posługuje się programami komputerowymi do ćwiczeń z przepisów ruchu drogowego	– Biznesplan dla gospodarstwa hodującego i użytkującego konie – Zasady kierowania pojazdami samochodowymi
	wykorzystuje komputerowe symulatory jazdy	
	sporządza niezbędną dokumentację z użyciem programów komputerowych	
rozpoznaje przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczące organizacji hodowli i rozrodu zwierząt	wymienia przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich	– Prawodawstwo unijne i krajowe dotyczące chowu, hodowli i użytkowania koni

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
gospodarskich, wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz (ew)	wymienia przepisy prawa Unii Europejskiej i krajowego dotyczącego wyścigów konnych, identyfikacji i rejestracji zwierząt, ochrony zwierząt oraz pasz	
wykonuje czynności kontrolno-obługowe ciągników rolniczych i przyczep (ep)	wykonuje obsługę codzienną ciągnika rolniczego i przyczepy	– Czynności kontrolno-obługowe ciągników rolniczych i przyczep
	kontroluje sprawność układów i instalacji ciągnika rolniczego i przyczepy	
stosuje przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii T (ep)	wyjaśnia ogólne zasady dotyczące ruchu ciągników rolniczych po drogach	– Zasady kierowania pojazdami samochodowymi – Znaki drogowe – Przepisy dotyczące ruchu drogowego kat. T – Zachowanie podczas wypadku i udzielanie pierwszej pomocy
	stosuje zasady udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadku drogowym z udziałem ciągnika rolniczego	
	stosuje zasady ruchu drogowego określone znakami i sygnałami drogowymi podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą	
	wykonuje manewry w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z przyczepą	
wykonuje czynności związane z prowadzeniem i obsługą ciągnika rolniczego (ep)	przygotowuje ciągnik rolniczy i przyczepę do jazdy	– Zasady kierowania pojazdami samochodowymi – Przepisy dotyczące ruchu drogowego kat. T
	wykonuje manewry wymagane do uzyskania prawa jazdy kategorii T	
	przestrzega zasad kierowania ciągnikiem rolniczym	



Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności podczas realizacji zadań zawodowych  (ep)	wymienia cele normalizacji krajowej	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa</li> <li>– Systemy utrzymania koni</li> <li>– Prawodawstwo unijne i krajowe dotyczące chowu, hodowli i użytkowania koni</li> </ul>
	wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy	
	rozróżnia oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej	
	korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności	